

LEONID LITRA

Institutul pentru
Dezvoltare și Inițiativă
Socială (IDIS) „Viitorul”
www.viitorul.org

MOLDOVA PE CALEA LIBERALIZĂRII REGIMULUI DE VIZE CU UE: UN INVENTAR AL REALIZĂRILOR ȘI EȘECURILOR

www.viitorul.org

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”

MOLDOVA PE CALEA LIBERALIZĂRII REGIMULUI DE VIZE CU UE: UN INVENTAR AL REALIZĂRILOR ȘI EȘECURILOR

Studiu în profunzime

Leonid Litra

Institutul pentru
Dezvoltare și Inițiative
Sociale (IDIS) „Viitorul”
www.viitorul.org

Autorul este expert politic al Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale “Viitorul” și își exprimă recunoștința pentru suportul și informația oferită de către anumiți cercetători, funcționari publici și oficiali care au preferat să-și păstreze anonimatul.

Adresa de contact:

Chișinău, Iacob Hîncu 10/1, 2004, Republica Moldova

Telefon: (373-22) 21 09 32

Fax: (373-22) 24 57 14

Acest raport a fost elaborat ca parte integrantă a proiectului *Pavând drumul către circulația fără vize între statele Parteneriatului Estic și cele ale UE*, implementat de către PASOS (Policy Association for an Open Society), cu sprijinul financiar oferit de către Inițiativa pentru Guvernare Locală și Reforma Serviciului Public (LGI) al Fundațiilor pentru o Societate Deschisă (OSF). La novisa.eu puteți accesa și alte publicații elaborate în cadrul aceluiași proiect. www.novisa.eu

pasos
Policy Association for an Open Society

www.pasos.org

 Local Government
and Public Service
Reform Initiative

<http://lgi.osi.hu>

 OPEN SOCIETY
FOUNDATIONS

www.soros.org

CUPRINS

INTRODUCERE	6
PROCESUL DE FACILITARE A REGIMULUI DE VIZE	7
SECURITATEA DOCUMENTELOR.....	13
MIGRAȚIA ILEGALĂ	16
ORDINEA PUBLICĂ ȘI SECURITATEA	20
RELAȚII EXTERNE ȘI DREPTURI FUNDAMENTALE	24
PROBLEME COLATERALE	26
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI.....	27

INTRODUCERE

Republica Moldova a inițiat dialogul privind liberalizarea regimului de vize în conformitate cu prevederea prescrisă de Declarația Comună a Summit-ului Parteneriatului Estic din Praga¹ și de Declarația Comună a Consiliului de Cooperare UE - Republica Moldova² din 21 Decembrie 2009, care conține prevederi exprese privind posibilitatea obținerii liberalizării regimului de vize în calitate de obiectiv pe termen lung³, care ar putea fi realizat treptat, dar numai după implementarea reformelor. După misiunea de explorare din 1-2 Martie 2010, UE lansează oficial Dialogul privind Vizele în cadrul Consiliului de Cooperare UE - Republica Moldova. În urma lansării oficiale, bazate pe Termenii de Referință ai dialogului, în septembrie 2010 s-au desfășurat două misiuni de evaluare⁴ pe marginea tuturor celor 4 blocuri, în rezultatul cărora a fost pregătit un raport de evaluare (Gap Analysis) în baza căruia a fost elaborat Planul de Acțiuni UE - Republica Moldova privind Liberalizarea Regimului de Vize. În același context, la 25 octombrie 2010, Consiliul de Miniștri al Afacerilor Externe al UE a recunoscut progresul efectuat de Moldova privind liberalizarea regi-

mului de vize și a invitat Comisia Europeană să prezinte un draft al Planului de Acțiuni⁵. În cele din urmă, Planul de Acțiuni privind Liberalizarea Regimului de Vize (adoptat la 16 Decembrie 2010) a fost oficial prezentat de către Comisarul UE pentru Afaceri Interne, Cecilia Malmstrom, la 24 ianuarie 2011⁶. În conformitate cu Planul de Acțiuni privind Liberalizarea Regimului de Vize, Moldova a prezentat la 17 februarie 2011 Planul Național de Implementare a Planului de Acțiuni privind Liberalizarea Regimului de Vize.⁷ În același context, în septembrie 2011, Comisia Europeană a prezentat primul său Raport de progres privind implementarea Planului de Acțiuni privind Liberalizarea Regimului de Vize de către Republica Moldova⁸.

1 Joint Declaration of the Prague Eastern Partnership Summit, 7 May 2009, Prague, 7 May 2009 8435/09, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressdata/en/er/107589.pdf

2 EU - Republic of Moldova Cooperation Council Brussels, 21 December 2009, Brussels, 21 December 2009 17732/09, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/er/112025.pdf

3 Definiția "termen lung" este folosită în toate documentele UE ce vizează procesul de liberalizare a vizelor cu statele Parteneriatului Estic. Până în acest moment nu există o explicație clar definită a perspectivei pe "termen lung", scurtarea sau lungirea căreia variază de la caz la caz după gradul de implementare a reformelor.

4 Cea de-a doua Misiune de documentare a UE în subiectul liberalizării regimului de vize și-a încheiat activitatea la Chișinău, 16/09/2010, <http://www.mfa.gov.md/comunicate-presa-md/482367/>

5 Conclusions on the Republic of Moldova, Council of the European Union, 3041st FOREIGN AFFAIRS, Council meeting, Luxembourg, 25 October 2010

6 Prim-ministrul Vlad FILAT a avut astăzi o întrevvedere cu Comisarul European pentru Afaceri Interne, Cecilia MALMSTRÖM, care întreprinde o vizită oficială în Republica Moldova, 24/01/2011, <http://www.gov.md/libview.php?l=ro&idc=436&id=3400>

7 Programul național de implementare a Planului de acțiuni pentru liberalizarea regimului de vize va fi prezentat la Bruxelles, Moldova Azi, <http://www.azi.md/ro/story/16503>

8 European Commission, Joint Staff Working Paper, First progress report of the implementation by the Republic of Moldova of the Action Plan on Visa Liberalisation.

PROCESUL DE FACILITARE A REGIMULUI DE VIZE

În 2007, Moldova a abolit în mod unilateral regimul de vize pentru statele membre ale UE și, în același timp, statele UE sunt printre cele mai restrictive în ceea ce privește libertatea circulației.⁹ În același an 2007, Bruxelles și Chișinău au încheiat Acordurile privind Facilitarea și Readmiterea Regimului de Vize, fapt care facilitează obținerea vizelor pentru 15 categorii de profesioniști și persoane dezavantajate, inclusiv faptul că prețul a fost diminuat de la 60 la 35 EURO și pentru anumite categorii viza este acordată gratuit.¹⁰ Însă, în același timp, Moldova și UE își asumă responsabilitatea de a reîntoarce persoanele care se află ilegal pe teritoriile menționate în Acord.¹¹

În linii mari, nu atestăm probleme majore privind readmiterea, care ar putea periclita cooperarea dintre UE și Republica Moldova. Tendințele arată că numărul persoanelor care sunt reîntoarse în Moldova din UE se află în continuă scădere an de an. Spre exemplu, Planul de Acțiuni privind Liberalizarea Regimului de Vize exemplifică că “numărul cetățenilor Republicii Moldova reținuți pentru ședere ilegală în statele UE a scăzut constant în ultimii ani de la aproximativ 11,250 în 2006 până la mai puțin de 5,750 în 2009 și numărul deciziilor de returnare a scăzut de la 6,710 la 5,275

pe parcursul ultimilor doi ani”¹². În ceea ce privește acordul de facilitare, există o doză de criticism din partea unor membri ai Parlamentului Moldovei, care consideră că prevederile Acordului de Facilitare dintre UE și Moldova nu sunt respectate, făcând referință în special la faptul că statele-membre ale UE nu respectă termenul de eliberare a vizelor.¹³ Guvernul Republicii Moldova deja a demarat procedura de renegociere a unui nou Acord de Facilitare a Vizelor cu UE. Principala cauză a renegocierii Acordului de Facilitare se explică prin faptul că cadrul legal existent necesită a fi ajustat la prevederile Tratatului de la Lisabona și Codul UE privind vizele. Totodată, după liberalizarea regimului de vize, cetățenii Republicii Moldova oricum vor avea nevoie de vize dacă vor binevoi să se afle pe teritoriul UE pentru un termen mai mare de 90 de zile sau dacă nu vor dispune de pașapoarte biometrice. De asemenea, autoritățile moldovene încearcă să extindă categoriile care ar putea beneficia de facilitarea regimului de vize și să convingă statele-membre ale UE să diminueze numărul documentelor necesare pentru procedura de aplicare la obținerea vizei. La 11 aprilie 2011, în timpul ședinței Consiliului pentru Justiție și Afaceri Interne, s-a decis de a oferi Comisiei Europene mandatul pentru negocierea modificării Acordului curent de facilitare¹⁴ și tot-

9 Henley & Partners Visa Restriction Index, Global Ranking 2010, http://www.henleyglobal.com/fileadmin/pdfs/content/hvri2010_globalRanking.pdf

10 Agreement between the European Community and the Republic of Moldova on the facilitation of the issuance of visas, http://www.chisinau.diplo.de/Vertretung/chisinau/ro/01/Visabestimmungen/Acord_facilitare_eng.property=Daten.pdf

11 EU – Moldova agreements on the facilitation of the issuance of visa and of readmission, European Union Joint Press Release, 10/10/2007, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/er/96380.pdf

12 Action Plan on Visa Liberalization

13 Public hearings visa liberalization process held in the Committee of Foreign Affairs and European Integration, Parliament of the Republic of Moldova, 01/03/2011.

14 UE mai face un pas! Liberalizarea regimului de vize este tot mai aproape, 13/04/2011, <http://www.novisa.md/2011/04/13/ue-mai-face-un-pas-liberalizarea-regimului-de-vize-este-tot-mai-aproape/>

odată s-au desfășurat trei runde de negocieri privind noul Acord privind facilitarea regimului de vize.

Luând în considerație faptul că Moldova este un stat mic și a avut/are deficiențe la capitolul reprezentării străine în Chișinău, precum și multe state-membre ale UE nu au propria lor ambasadă în Moldova, o realitate care a cauzat dificultăți majore pentru cetățenii moldoveni în ceea ce privește obținerea vizelor pentru anumite state. În acest context, în 2007, sub egida Ambasadei Ungariei, a fost deschis Centrul Comun de Vize (CAC – Common Application Centre), care la ziua de azi eliberează vize pentru 15 state-membre ale Acordului Schengen care nu au reprezentare diplomatică în Moldova, oferind astfel persoanelor posibilitatea obținerii vizelor în Chișinău, evitând plecarea la București sau Kiev pentru obținerii vizelor.¹⁵ În 2010, CAC a eliberat în jurul a 20 de mii de vize, iar în 2011, s-a estimat eliberarea a 25-30 de mii de vize,¹⁶ inclusiv vize biometrice¹⁷. În plus, pentru asigurarea unui grad înalt de securitate și informare, CAC este conectat la Registrul de Stat al pașapoartelor și buletinelor de identitate, ceea ce permite verificarea documentelor de suport ale solicitantului. De asemenea, începând cu luna octombrie 2011, CAC a demarat eliberarea vizelor biometrice. În general, numărul vizelor eliberate este în continuă creștere în fiecare an. În 2009, doar pentru zona Schengen au fost eliberate 54,541 de vize.¹⁸ În 2010 s-au eliberat 61,953 de vize.

15 Cele mai importante acorduri între Republica Ungara și Republica Moldova, Ministry of Foreign Affairs and European Integration, http://www.mfa.gov.hu/kulkepviselet/ML/ro/bilateralis_kapcs/bilateralis_kapcs_ro.htm

16 Dublarea vizelor UE acordat de CCV de pe lângă Ambasada Ungariei, Europa Libera, 27/10/2010 <http://www.europalibera.org/archiv/news/20101027/445/445.html?id=2202950>

17 Vizele europene vor conține date biometrice, Europa Libera, 11/10/2011, <http://www.europalibera.org/content/article/24356618.html>

18 Council of the European Union, Exchange of statistical information on uniform visas issued by Member States' diplomatic missions and consular posts, <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/10/st10/st10002-re01.en10.pdf>

Liberalizarea regimului de vize a fost menționată în platformele Parteneriatului Estic și ulterior, la 21 decembrie, în Declarația Comună a UE și Moldovei, care stipulează expres că Dialogul cu privire la Vize ar trebui să înceapă în 2010.¹⁹ În acest context, UE a trimis o misiune de explorare (1-3 martie 2010) pentru a verifica nivelul de pregătire al Moldovei pentru începerea Dialogului cu privire la Vize.²⁰ În baza rezultatelor pozitive în comparație cu unele state ale Parteneriatului Estic, UE și Republica Moldova au demarat Dialogul cu privire la Vize la 15 iunie, în urma unei primăveri consistente cu vizite și ședințe dintre prim-ministrul Moldovei și oficialii UE și vizitele comisarului pentru extindere Fule și ale altor oficiali în Moldova. În urma respectării unei agende de reforme interne, în septembrie 2010, Moldova a găzduit două misiuni de evaluare a experților UE (6-9 și 13-16 septembrie) privind toate cele 4 blocuri ale Dialogului cu privire la Vize, care au evaluat situația curentă în conformitate cu Termenii de Referință care au fost transmiși Comisiei pentru a pregăti așa-numita „Foaie de Parcurs” pentru Liberalizarea Vizelor, care eventual a fost denumită „Plan de Acțiuni”, pentru a face diferența dintre statele Parteneriatului Estic și statele Balcanilor de Vest. Este important de menționat că chestionarul a fost pregătit și prezentat de către Moldova Uniunii Europene fără a i se fi cerut acest lucru, fapt care într-adevăr a demonstrat interesul și pregătirea Moldovei pentru a da startul Dialogului cu privire la Vize cât mai curând posibil.²¹

Guvernul care a preluat mandatul la 25 septembrie 2009 (ulterior reconfirmat în ianu-

19 Declarația comună a Uniunii Europene și Republicii Moldova, Ministry of Foreign Affairs and European Integration, <http://www.mfa.gov.md/declaratia-comuna-ue-rm/>

20 La Chișinău a avut loc prima vizită a misiunii de evaluare a Comisiei Europene privind liberalizarea regimului de vize, <http://www.ambasadamoldova.cz/noutati/comunicate-de-presa/vizita-evaluare-vize>

21 Chirilă, Victor (2010): Dialogul privind regimul de vize dintre Moldova și UE: Realizări, realități și perspective, Foreign Policy Association.

arie 2011 cu mici modificări), a realizat că procesul de liberalizare a regimului de vize este o chestiune care ține mai degrabă de reformele interne, decât o chestiune care ar putea fi soluționată de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene prin intermediul negocierilor cu Bruxelles. Oficialii moldoveni consideră că viza nu reprezintă cel mai eficient mod de gestionare a migrației, iar Chișinăul “nu este un solicitant, ci un partener serios și responsabil”.²² Cu toate acestea, modificarea atitudinii autorităților moldovene a generat un fel de implementare anticipată, fapt care demonstrează voința politică și pare a fi cheia succesului temporar al Moldovei²³ care a fost deja observat de Comisionarul pentru extindere Fule, care a afirmat că este “uimitor cât de multe s-au realizat”.²⁴ În același timp, este important de notat faptul că toate fracțiunile parlamentare și cel mai probabil și cele extra-parlamentare susțin cu vehemență procesul de liberalizare a regimului de vize, în pofida faptului că fostul partid de guvernare (Partidul Comuniștilor) afirma, cel puțin la începutul mandatului curent de guvernare, că Moldova a realizat atât de mult datorită lor, deoarece ei au pregătit totul, iar guvernarea actuală doar beneficiază de pe urma acestora. În general, liberalizarea regimului de vize cu UE este o chestiune politizată. Însă, pe lângă aceste valențe, sunt desfășurate reforme reale care au loc în afara oricărei politici. Drept exemplu al politizării procesului de eliberare a vizelor ar putea servi dezbaterile dintre Partidul Liberal Democrat (care la acest moment este parte a

coalitiei de guvernare) și Partidul Comuniștilor. Prim-ministrul a menționat deseori progresul cu privire la vize ca fiind o realizare majoră a actualei guvernări și afirmă că Moldova va obține liberalizarea regimului de vize în 2012²⁵, termen-limită supus dezbaterilor de unii experți. Mai mult de atât, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Iurie Leancă, a afirmat că este sigur că Moldova va dispune de un regim de vize liberalizat cu UE până la sfârșitul anului 2012, iar în caz contrar dumnealui își dă demisia²⁶. În același timp, liderul Partidului Comuniștilor și fostul președinte Vladimir Voronin, afirmă că călătoria fără vize este o perspectivă pe termen lung și nu crede că Moldova va obține acest lucru în 2012,²⁷ menționând că chestiunea liberalizării regimului de vize este utilizată ca o componentă de PR al actualei guvernări. În afara partidelor politice, se observă un consens major privind procesul de liberalizare a vizelor cu UE, chiar dacă până în acest moment nu au existat anumite evaluări cantitative ale aprobării din partea populației. Cu toate acestea, în conformitate cu rezultatele unui sondaj recent desfășurat în Moldova, 8% din populație consideră că călătoria fără vize în UE va fi posibilă în 2011 sau 2012, 29% cred că aceasta va fi posibil în următorii trei ani, 26% în următorii 5 ani și 8% consideră că Moldova nu va beneficia niciodată de un regim fără vize, în timp ce 25% nu au o opinie.²⁸

Mass-media au generat abordări pozitive ale chestiunilor cu privire la vize și aproape toate titlurile publicațiilor media susțin acest proces. De asemenea, mass-media încearcă să organi-

22 Filat, Vlad (2010): Towards a secure, visa-free Europe, European Voice, 10/06/2010, <http://www.europeanvoice.com/article/imported/towards-a-secure-visa-free-europe/68187.aspx>

23 Litra, Leonid (2010): Some reflections on the timing of Moldova's negotiations of the EU Association Agreement, Moldova's Foreign Policy Statewatch, Issue 1, Institute for Development and Social Initiatives, http://www.viitorul.org/public/2706/en/Policy_Statewatch+.pdf

24 VERDE pentru regimul liberalizat de vize: “Este incredibil cât de mult a reușit Moldova în câteva luni”, Stirea Zilei, <http://www.stireazilei.md/c-2167-4164,VERDE-pentru-regimul-liberalizat-de-vize-Fule-Este-incredibil-cat-de-mult-a-reușit-Moldova-in-cateva-luni->

25 Pina în 2012 am putea avea regim liberalizat de vize cu Uniunea Europeană, 25/10/2010, <http://www.protv.md/stiri/politic/pana-in-2012-am-putea-avea-regim-liberalizat-de-vize-cu-uniunea.html>

26 Moldovan minister predicts visa-free status by 2012, <http://novisa.eu/2011/04/05/visa-prediction/>

27 Vladimir Voronin nu crede în liberalizarea regimului de vize cu UE, PublikaTV, 27/10/2010, http://www.publika.md/vladimir-voronin-nu-crede-in-liberalizarea-regimului-de-vize-cu-ue_126561.html

28 Internal Survey of the Institute for Development and Social Initiatives “Viitorul”, 2011.

zeze dezbateri și talk show-uri pentru explicarea acestui proces cetățenilor pe care majoritatea lor nu înțeleg pe deplin modul în care acesta funcționează și pentru ce durată. Cu toate acestea, dezbaterile privind vizele devin din ce în ce mai profesionale. Aceasta se datorează de asemenea faptului că sectorul non-guvernamental a organizat anumite training-uri pentru jurnaliști orientate în mare parte pe explicarea terminologiei privind procesul de liberalizare a regimului de vize și componentele sale principale.

În ceea ce privește societatea civilă, aceasta urmărește îndeaproape procesul, chiar dacă nu sunt foarte multe ONG-uri care se ocupă de aceste chestiuni. Pe lângă urmărirea procesului și evaluarea situației, ONG-urile încearcă să explice esența acestui proces și să lucreze cu anumite categorii, cum ar fi jurnaliștii, pentru îmbunătățirea aptitudinilor acestora de abordare a acestei probleme. Cea mai mare provocare pentru ONG-uri comunicarea parțială și defectuoasă a unor ministere, care nu sunt întotdeauna dispuse să împărtășească informația deținută. În același timp, există anumite instituții de stat care solicită sfatul societății civile, cum este cazul Serviciului Grăniceri care a invitat două ONG-uri (IDIS „Viitorul” și Asociația pentru Politică Externă) să participe la elaborarea Strategiei de management Integrat al Frontierei de Stat sau cazul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, care a consultat și a solicitat sprijinul ONG-urilor în cadrul ședinței cu format extins a grupului interministerial de lucru cu privire la vize.

Gradul ridicat al transparenței implementării Planului de Acțiuni a permis reprezentanților societății civile să monitorizeze procesul și să efectueze o evaluare independentă a acestuia (atât Planul de Acțiuni, cât și Agenda Națională Adnotată fiind făcute publice), dar nu și analiza lacunelor. De asemenea, a fost or-

ganizat un grup de lucru referitor la Dialogul cu privire la Vize, care s-a întrunit cu regularitate în cadrul Convenției Naționale pentru Integrarea Europeană (un proiect gestionat de un consorțiu al ONG-urilor), care cuprinde reprezentanți ai Guvernului și societății civile, care oferă de comun acord recomandări privind implementarea agendei adnotate.

Luând în considerație faptul că procesul de liberalizare a regimului de vize țintește un set de reforme serioase și complexe, precum și o prioritate pentru Moldova, Guvernul a creat Grupul de Lucru cu privire la Vize, care are o structură interministerială ce coordonează toate procesele care se referă la liberalizarea regimului de vize și este condus de către vice prim-ministrul, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene²⁹. Au fost create grupuri tematice similare pentru îndeplinirea sarcinilor descrise de Planul de Acțiuni, cum ar fi Grupul de Lucru pentru elaborarea strategiei de Management Integrat al Frontierei³⁰ și planul său de implementare care abordează în special blocul al doilea. Criticile parvenite la adresa Guvernului în privința Grupului de Lucru cu privire la Vize au fost adresate nu doar din partea Guvernului și a societății civile, dar și Parlamentul a menționat că Guvernul ar fi trebuit să includă reprezentanți ai Parlamentului în cadrul Grupului de Lucru cu privire la Vize, dat fiind faptul că Parlamentul are un rol la fel de important în procesul de liberalizare a regimului de vize, în special în ceea ce ține de adoptarea legislației.³¹ De asemenea, absența Ministerului Finanțelor din componența Grupului de Lucru cu privire la Vize este de asemenea considerată o eroare,

29 Dispoziție a Guvernului Republicii Moldova din 19/05/2010, Monitorul Oficial Nr 81-82 din 25/05/2010.

30 Hotărâre cu privire la crearea Consiliului pentru Managementul integrat al Frontierei de Stat, Government of Republic of Moldova, 8/09/2010.

31 Public hearings visa liberalization process held in the Committee of Foreign Affairs and European Integration, Parliament of the Republic of Moldova, 01/03/2011.

deoarece prioritățile trebuie bugetate și dacă Ministerul Finanțelor nu este conectat la acest proces, atunci este cu mult mai dificil de a îndeplini cerințele privind bugetarea priorităților. De fapt, Ministerul Finanțelor participă la ședințe, dar formal nu este membru al Grupului de Lucru; cel puțin acesta nu figurează în Decizia Guvernului privind crearea Grupului de Lucru din 19.05.2010.

În cadrul ședinței Consiliului ministerele UE pentru afaceri externe din 25 octombrie, au fost recunoscute eforturile și realizările Moldovei și s-a decis de a invita “Comisia să pregătească un proiect al planului de acțiuni” care va “stabili toate condițiile care necesită a fi întrunite de către Republica Moldova înainte de potențiala stabilire a unui regim de călătorie fără vize, cu o perspectivă a intrării dialogului cu privire la vize într-o fază integral operațională cât de curând posibil”.³² Planul de Acțiuni privind Liberalizarea Regimului de Vize a fost elaborat la 6 decembrie 2010 și oferit oficial Moldovei la 24 ianuarie 2011, în timpul vizitei Comisarului Cecilia Malmstrom la Chișinău.

Imediat după recepționarea Planului de Acțiuni, Grupul de Lucru pentru coordonarea procesului de liberalizare a regimului de vize a elaborat și ajustat Agenda Națională Adnotată a UE cu privire la Vize, care a fost discutată în cadrul Comisiei Guvernamentale pentru Integrare Europeană. După consultarea Agendei Naționale Adnotate a UE cu privire la Vize cu Comisia Europeană, aceasta a fost adoptată de către Guvernul Republicii Moldova la 16 februarie 2011. Cu toate acestea, Parlamentul nu a fost consultat și planul de adoptare a legislației a apărut ca o surpriză pentru acesta, fapt care constituie un exemplu nereușit al co-

ordonării agendei pentru integrare europeană.

Agenda Națională Adnotată constă dintr-un set de acțiuni necesare a fi întreprinse în 2011-2012 pentru îndeplinirea ambelor nivele de referință ale Planului de Acțiuni, și anume prima fază a consolidării cadrului legal și a doua fază a implementării efective și sustenabile a măsurilor relevante.

Pentru a fi mai specifică, Agenda Națională Adnotată include un set de acțiuni reformatoare prioritare bazate pe măsurile de referință ale Planului de Acțiuni și este separată în patru blocuri generale ale dialogului cu privire la vize. Mai mult de atât, acțiunile reformatoare prioritare se divizează într-un set de acțiuni concrete care trebuiesc întreprinse cu menționarea clară a autorităților responsabile pentru implementare și respectarea termenelor-limită.

Este necesar de menționat de la început faptul că spre deosebire de Foile de Parcurs pentru liberalizarea regimului de vize oferite statelor balcanice, Planurile de Acțiuni pentru Moldova și Ucraina sunt ușor diferite. Diferența esențială nu constă în criteriile stabilite pentru ambele tipuri de documente, dar în modalitatea în care acestea sunt aplicate. În același timp, decizia de a oferi un regim liberalizat de vize diferă ușor de cea luată în cazul Macedoniei, Serbiei, Muntenegrului, Bosniei și Herțegovinei și Albaniei, datorită intrării în vigoare a prevederilor Tratatului de la Lisabona (pentru ultimele două) care de asemenea implică un rol important pentru Parlamentul European, nu doar pentru Consiliul European. Din cele expuse mai sus, putem concluziona că în statele Parteneriatului Estic procesul de liberalizare a regimului de vize este mai complex și procedura de luare a deciziilor este mai dificilă, așa precum este descris mai jos.

După oferirea Planului de Acțiuni privind liberalizarea regimului de vize dintre UE și

32 Conclusions on the Republic of Moldova, Council of the European Union, Foreign Affairs Council Meeting, Luxemburg, 25/10/2010, http://consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/press-data/EN/foraff/117335.pdf

Republica Moldova, Chișinăul ar trebui să purceadă la prima fază a acestui plan, și anume la ajustarea cadrului legal la standardele europene. În septembrie 2011, Comisia Europeană a prezentat pentru personalul comun documentul de – primul raport de progres al implementării PALRV cu referire la implementarea primei faze a Planului de Acțiuni.

După ce cinci din statele balcanice au început să beneficieze de liberalizarea vizelor, în cadrul UE a fost exprimat un val de critici, atât de către elita politică cât și de către cetățeni. Procesul a devenit mai dificil în cazul statelor Parteneriatului Estic decât în cazul Balcanilor. Conform prevederilor Planului de Acțiuni cu privire la vize UE - Republica Moldova, UE a divizat procesul în două faze, ceea ce nu se referă la cazul statelor balcanice. Aceasta ar putea fi considerat mai potrivit pentru scopuri organizatorice, dar în același timp creează probleme adiționale în ceea ce privește trecerea rapidă a procedurii instituționale.

În același timp, faptul că spre deosebire de Foile de Parcurs balcanice, Planul de Acțiuni menționează necesitatea desfășurării de către Comisie a unei evaluări privind potențialele riscuri ce țin de securitate sau migraționale³³ ceea ce face procesul și mai dificil și practic oferă Comisiei, Consiliului și statelor-membre o marjă de manevră pentru refuzul circulației fără vize, chiar și în cazul în care condițiile planului de acțiuni vor fi întrunite.

De asemenea, este important de menționat faptul că volumul general de lucru asupra procesului de liberalizare a regimului de vize este într-adevăr foarte mare. Din 41 de acte legislative incluse în prima fază a Planului de Acțiuni privind Liberalizarea Regimului de Vize (PALRV), 26 au fost implementate integral (16

aprobate în lectură finală de către Parlament și 10 acte normative aprobate de Guvern și care nu necesită aprobarea Parlamentului). Cu toate acestea, 6 au fost aprobate în prima lectură în Parlament, 8 – transmise Parlamentului spre aprobare, 2 – pentru consultații inter și intra agenție. De asemenea, Ministerul Afacerilor Externe a raportat alte dificultăți, a început evaluarea costurilor și necesităților pentru implementarea PALRV. În urma solicitării părții moldovene, Comisia Europeană va asista RM în vederea asistenței tehnice.

Recunoscând rolul important al Parlamentului în procesul implementării Planului de Acțiuni, fiind responsabil pentru consolidarea, armonizarea și adoptarea cadrului legal Grupul de Lucru a desfășurat câteva ședințe (Martie, Mai și Iunie) în cadrul Comitetului Parlamentar pentru Relații Externe și Integrare Europeană, fapt care a constituit un pas foarte inspirat, totuși, Parlamentul încă lipsește din componența Grupului de Lucru cu privire la Vize.

La 1 martie 2011 Comitetul Parlamentar pentru Relații Externe și Integrare Europeană a desfășurat audieri publice privind procesul de liberalizare a vizelor cu vice-ministrul afacerilor externe și integrării europene, Natalia Gherman și alți membri ai Grupului de Lucru cu privire la Vize. A fost menționat faptul că în afara alocațiilor de la bugetul Moldovei, este nevoie adițional de 39 mln euro pentru implementarea cerințelor Programului Național.³⁴ După audierile publice, Comisia a propus recomandări pentru îmbunătățirea procesului de implementare, în special cu referire la transparența procesului de luare a deciziilor, care conform acestora nu a fost respectat și termenele pentru transmiterea proiectelor de lege în Parlament.³⁵

34 Public hearings visa liberalization process held in the Committee of Foreign Affairs and European Integration, Parliament of the Republic of Moldova, 01/03/2011.

35 Recommendations of the Foreign Policy and European Integration Committee after the public hearings of the Ministry of Foreign Affairs and European Integration.

33 EU-Republic of Moldova Visa Dialogue, Action Plan on Visa Liberalisation, 16/12/2010

SECURITATEA DOCUMENTELOR

Procedura de eliberare a documentelor moldovenești este reglementată de prevederile Legii Nr. 273-XIII din 9 noiembrie 1994 privind documentele de identitate ale sistemului național de pașapoarte, precum și de alte acte legislative. Responsabil de elaborarea și eliberarea documentelor este “Centrul Resurselor Informaționale de Stat “Registru”, care activează sub egida Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor. “Procesul de personalizare a documentelor de identitate este centralizat. Acest sistem centralizat de personalizare a documentelor este bazat pe Registrul de Stat al Populației, accesibil în regim on-line prin intermediul unei rețele securizate”³⁶. “Registru” de asemenea gestionează și registrul actelor de stare civilă al populației.

În 2008, Moldova a început eliberarea pașapoartelor biometrice, fiind prima în acest domeniu dintre toate statele Parteneriatului Estic. Luând în considerație taxele costisitoare, a fost eliberat un număr relativ mic de pașapoarte de acest gen. Începând cu 1 ianuarie 2011, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor eliberează pașapoarte biometrice exclusive care sunt în deplină concordanță cu standardele ICAO (International Civil Aviation Organization – Organizația Internațională a Aviației Civile). Eliminarea treptată a pașapoartelor curente este preconizată pentru 2019. Cea mai mare problemă pentru populație în aplicarea pentru obținerea unui astfel

de pașaport o constituia suma substanțială de bani care trebuia achitată și care varia în jurul a +/- 75 Euro, ceea ce era destul de scump pentru cetățenii simpli. Dar Guvernul a promis că începând cu 2011 pașapoartele vor costa mai puțin, în jurul a 24 euro,³⁷ deși prețul nu va depăși 35 euro.³⁸ Aplicarea acestui preț va fi posibilă deoarece se va sponsoriza de către UE, care a oferit un grant de 3 milioane (2 milioane pentru asistență tehnică)³⁹ pentru echiparea tuturor unităților cu echipamentul necesar pentru procesarea acestui fel de pașapoarte. La acest moment, sunt echipate 56 de unități⁴⁰ și sunt 41 din totalul de 81 de puncte de trecere a frontierei ale Republicii Moldova, care sunt echipate cu computere moderne, utilaje pentru expertiza documentelor, MRZ și echipamente de citire e-chip precum și software special după cum urmează:

-25 sunt conectate la regimul on-line de la serverele HQ ale Serviciului de Grăniceri prin conexiune tip ADSL oferită de “Moldtelecom” (operator național de telecomunicație).
-17 sunt conectate prin Dial-up prin intermediul rețelelor de telefonie fixă oferite de “Moldtelecom” și transferul de date are loc odată la 24 de ore. Prețul pașapoartelor biometrice

37 Pașapoartele biometrice se vor ieftini, Stirea Zilei, 11/05/2010, [http://www.stireazilei.md/c-2167-3704,Pasapoartele-biometrice-se-
vor-ieftini](http://www.stireazilei.md/c-2167-3704,Pasapoartele-biometrice-se-vor-ieftini)

38 Pașapoartele biometrice vor costa 35 euro, Dorin Recean, Politik.md, 1/10/2010, <http://politik.md/?view=articlefull&viewarticle=4454>

39 Toate oficiile de documentare a populației vor fi dotate cu echipament pentru perfectarea pașapoartelor biometrice, 21/10/2010, <http://www.allmoldova.com/ro/moldova-news/1249052060.html>

40 Toate oficiile de documentare a populației vor fi dotate cu echipament pentru perfectarea pașapoartelor biometrice, Moldpress, 21/10/2010, [http://portal.moldpres.md/default.
asp?Lang=ro&ID=141602](http://portal.moldpres.md/default.asp?Lang=ro&ID=141602)

36 Implementation by the Republic of Moldova of the requirements related to the visa liberalization dialog with the European Union

a scăzut la aproximativ 46 euro, dar totuși nu este încă acel preț promis de către autorități în 2010.

Recomandările misiunii de explorare a Analizei Lacunelor s-a referit la creșterea nivelului de securitate a documentelor. Preocupările acestora se articulează asupra faptului că în procesul eliberării pașapoartelor curente, cip-ul care conține date biometrice nu este integrat, ci este atașat ulterior. Cu toate că Ministerul Tehnologiei Informației al Republicii Moldova deține un certificat de la o companie împuternicită de ICAO pentru testarea și certificarea nivelului de securitate, conform căruia pașapoartele se află în conformitate cu standardele ICAO și că testele au demonstrat că cip-ul atașat este imposibil de a fi sustras și utilizat, autoritățile moldovene vor elibera începând cu 2012 pașapoarte care vor avea cip integrat, pentru a exclude orice potențiale neînțelegeri. În acest sens, tenderul pentru achiziționarea broșurilor a fost pregătit și prezentat Guvernului pentru publicare. O altă chestiune accentuată în acest context se referă la acordarea unei pagini în pașaportul părinților unde vor figura copiii acestora, fapt care nu se va aplica în cazul pașapoartelor biometrice.

A fost adoptat un cod etic pentru angajații implicați în sistemul elaborării și eliberării documentelor. Fluxul angajaților este redus, astfel asigurând activitatea continuă a persoanelor cu experiență. De asemenea, sunt instalate camere video CCTV (closed circuit television – televiziune cu circuit închis) pentru a preveni corupția, iar plățile sunt procesate prin intermediul unui automat ATM, care este direct conectat la Centrul „Registru”. Pe parcursul anului 2010, s-au înregistrat doar câteva cazuri în care integritatea eliberării documentelor nu a fost respectată. Din totalul celor 24 de angajați cu abateri disciplinare, doi

dintre aceștia au fost demisi pentru încălcări grave. Pe lângă controlul intern, există o linie fierbinte pentru raportarea cazurilor de corupție și de asemenea Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, care reprezintă o instituție specială a statului care se ocupă de acțiunile anti-corupție.

O chestiune care este considerată a fi o provocare pentru autoritățile moldovene, chiar dacă nu face parte din Planul de Acțiuni, rămâne a fi regiunea transnistreană. Această regiune separatistă trebuie privită mai mult ca o oportunitate decât ca o provocare, deoarece în cazul în care Moldova va reuși să gestioneze această chestiune, aceasta va obține un credit din partea UE. Cea mai mare problemă rămâne a fi securitatea documentelor eliberate în această regiune a Moldovei,⁴¹ la care autoritățile constituționale ale Moldovei nu au acces. Cu toate acestea, se negociază un mecanism recent stabilit care va înceta posibila falsificare, care a fost utilizat deja de anumite state.

Mecanismul se concentrează asupra îmbunătățirii procesului de identificare a persoanei din regiunea transnistreană care aplică pentru documente moldovenești. Această unealtă a fost creată prin Decizia Ministerului Justiției Nr. 01/1771 din 18 martie 2011 – a fost stabilit un Grup de Lucru pe chestiunile referitoare la actele de stare civilă. Grupul de Lucru a elaborat Hotărârea Guvernului Nr. 337 privind modificarea Hotărârii Guvernului Nr. 376 din 6 iunie 1995 cu privire la măsurile adiționale pentru crearea Sistemului Național de Pașapoarte care a fost adoptat de către Guvern la 10 mai 2011, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova la 17 iunie 2011, nr. 99-101, art. 464 care pro-

41 Leonid, Litra (2010): Visa-free perspectives for Moldova: a never-ending story or an accomplishable task? Moldova's Foreign Policy Statewatch, Issue 5, Institute for Development and Social Initiatives, June 2010, <http://www.viitorul.org/public/2880/en/Policy%20Statewatch5.pdf>

punea declarații pe propria răspundere pentru îmbunătățirea procesului de identificare a persoanelor din regiunea transnistreană prin intermediul membrilor de familie și rudelor, precum și pentru recunoașterea documentelor de stabilire a identității și înregistrării în regiunea transnistreană.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului, se oferă următoarea procedură de identificare a persoanelor:

“Copiii rămași fără ocrotirea părintească sau aflați la întreținerea statului se identifică, respectiv, de autoritatea tutelară sau administrația instituției respective.

Identificarea persoanelor care au atins vârsta majoratului și nu au fost documentate anterior cu acte de identitate sau dacă în baza actelor eliberate anterior este imposibilă stabilirea identității acestora se efectuează în temeiul declarației pe propria răspundere a unuia dintre părinți, a reprezentanților legali sau a altei rude de gradul I-III. În cazurile în care

identificarea se efectuează de către rudele de gradul II-III, se vor prezenta suplimentar alte documente justificative eliberate de autoritatea publică locală sau o altă instituție de stat, care dispune de informație despre persoana în cauză (*livret militar, carnet de pensionar, certificat de la locul de studii sau muncă etc. – dacă acestea contribuie la stabilirea identității persoanei*).

În cazul în care nu este posibilă identificarea persoanei conform ordinii stabilite, identitatea acesteia se stabilește de către instanța de judecată”.

În conformitate cu prevederile art. 352¹ al Codului Penal al Republicii Moldova, declarația necorespunzătoare adevărului, făcută unui organ competent în vederea producerii unor consecințe juridice, pentru sine sau pentru o terță persoană, atunci când, potrivit legii sau împrejurărilor, declarația servește pentru producerea acestor consecințe, se pedepsește cu amendă sau cu închisoare de până la 1 an.

MIGRAȚIA ILEGALĂ

Blocul migrației ilegale și managementului frontierelor a înregistrat un progres simțitor în apropierea de standardele UE. Totuși, în pofida evaluării pozitive acordate de către CE în cadrul primei evaluări a PALRV, încă mai există neajunsuri temporare referitoare la gestionarea migrației și colectarea informației.

Sistemul de Management Integrat al Frontierei de Stat a fost până în prezent dificil de realizat, deoarece acesta solicită fonduri și eforturi considerabile. La acest moment, este implementat un proiect în valoare de 30 milioane de euro pentru rețeaua de telecomunicații, care se preconizează a fi finalizat în 2012 și care va crea infrastructura necesară independentă de telecomunicații. În același timp, practic toate punctele de trecere a frontierei au acces la Interpol. Toate aceste cheltuieli sunt practic acoperite în întregime de către fondurile europene. Ca mai provocatoare parte a frontierei se află în perimetrul regiunii transnistrene, care de facto nu este controlată de autoritățile constituționale ale Republicii Moldova. Cu această ocazie, UE a stabilit în 2005 EUBAM (European Union Border Assistance Mission – Misiunea Uniunii Europene de Asistență la Frontieră), care are menirea de a contoriza contrabanda de bunuri și de a intensifica cooperarea cu Ucraina pentru un control de frontieră eficient, și de fapt, foarte multe s-au realizat cu sprijinul EUBAM și a frontierei dintre Moldova și Ucraina, care

a devenit mai sigură și mult mai avansată.⁴² Recent, autoritățile Moldovei și Ucrainei au solicitat și respectiv au primit prelungirea activității EUBAM pe o perioadă de încă 4 ani.

Strategia Managementului Integrat al Frontierei de Stat care a fost adoptată la 27 decembrie 2010 răspunde la majoritatea problemelor din acest domeniu în conformitate cu recomandările EUBAM.⁴³ În același timp, strategia este însoțită de o viziune de dezvoltare pe termen lung a Serviciului Grăniceri, care ia în considerație coordonarea mai reușită a asistenței oferite Serviciului Grăniceri ai Republicii Moldova (la 28 iunie 2011 Guvernul a aprobat un nou Plan de Dezvoltare a Infrastructurii frontierelor de stat pentru 2011-2014). Adicional la Strategia Managementului Integrat al Frontierei de Stat, la 3 mai 2011 a fost adoptat un plan de implementare a Strategiei, care de asemenea se află în concordanță cu Catalogul Schengen. În afara celor menționate mai sus, Legea privind frontiera de stat a Republicii Moldova a fost aprobată de Guvern la 22 iunie 2011 și aprobată de Parlament la 4 noiembrie 2011.

Problema structurală/instituțională a Serviciului Grăniceri consta în faptul că aceasta nu a fost inclusă în calitate de instituție autonomă în cadrul Ministerului Afaceri-

42 EUBAM: ÎN CINCI ANI A FOST ATINS UN PROGRES ÎN ASIGURAREA SECURITĂȚII LA FRONTIERA MOLDO-UCRAINEANĂ, Infotag, 13/08/2010, <http://www.infotag.md/noutati/584698/>

43 Consiliului Național pentru Managementul Integrat al Frontierei de Stat s-a întrunit pentru a doua oară, Border Guards Service of the Republic of Moldova, 22/10/2010, http://border.gov.md/news.php?id_news=182

lor Interne, așa precum mulți au crezut că va fi. Dezbateră generală se rezuma la faptul că Serviciul Grăniceri este mai bine reformat și a fost expus unui grad mai înalt de socializare cu instituțiile europene. În final s-a decis că Serviciul Grăniceri va fi inclus în Ministerul Afacerilor Interne în calitate de instituție autonomă. În acest sens a fost elaborată și adoptată o nouă lege privind poliția de frontieră. Legea are drept scop principal demilitarizarea și profesionalizarea Serviciului Grăniceri, precum și extinderea competențelor pe întreg teritoriul țării, cele mai importante fiind competențele în domeniul investigării infracțiunilor de frontieră, traficul de ființe umane, falsificarea documentelor de călătorie, examinarea și aplicarea penalităților pentru infracțiuni asupra regimului frontierei de stat, precum și competențe pentru coordonarea expertizei legale a documentelor de călătorie.

În același timp, autoritățile moldovene au implementat programul "Frontiera", care reprezintă un sistem informațional integrat, ce permite schimbul de informație în regim on-line dintre instituțiile implicate în sistemul "single-window" de verificare a bunurilor și autovehiculelor la frontieră.⁴⁴

În urma alegerilor parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010, vechea-noua guvernare a desemnat în calitate de Ministru al Afacerilor Interne pe fostul conducător al Serviciului Grăniceri, aceasta fiind o acțiune care viza cu precădere crearea unui consens dintre aceste două instituții pentru a facilita integrarea Serviciului Grăniceri. Serviciul Grăniceri urmează a fi integrat în structura Ministerului Afacerilor Interne și va deveni poliție de frontieră începând cu ianuarie 2012. În afara celor menționate, se planifică profe-

sionalizarea integrală a Serviciului Grăniceri până la sfârșitul anului 2012 și stimularea operării acestuia conform standardelor UE, fapt care cel mai probabil nu va fi posibil din cauza lipsei de echipament.

În ceea ce privește demarcarea hotarului, Moldova nu are anumite neînțelegeri în acest sens cu România, dar totodată are anumite probleme cu vecina din est – Ucraina. Moldova și Ucraina au creat o comisie moldo-ucraineană comună pentru demarcarea hotarelor, care este de asemenea asistată de EUBAM.⁴⁵ Actualmente, Moldova a demarcat hotarul cu Ucraina cu excepția sectorului stației hidrotehnice și barajului de la Novodnestrovsk, sectorului satului Palanca, câteva sute de metri de la Portul Giurgiulești și perimetrului transnistrean, unde au fost demarcați mai mult de 220km din totalul de 450km.⁴⁶

Moldova are de asemenea o relație instituționalizată cu FRONTEX. La acest moment între Serviciul Grăniceri și FRONTEX se implementează un Plan de Cooperare 2009-2011 și autoritățile prevăd semnarea unui nou plan în 2012, pentru perioada 2012-2014.⁴⁷ Până în acest moment, Serviciul Grăniceri a participat la 5 activități și operațiuni comune cu Frontex și preconizează să participe la un șir mai mare de astfel de evenimente comune. De asemenea, Serviciul Grăniceri participă la instruirile comune referitoare la analiza riscurilor, detectarea documentelor de călătorie false/falsificate, traducerea Curriculumului de bază Comun pentru instruirea polițistului de frontieră, detectarea vehiculelor furate, precum și aplicarea standardelor comune privind

45 EUBAM va continua să acorde susținere în demarcarea segmentului central al frontierei moldo-ucrainene, 12/10/2010, Moldova Azi, <http://www.azi.md/ro/story/13957>

46 Moldova-Ukraine relations, interview with Andrei Popov, <http://politicom.moldova.org/news/moldovaukraine-relations-interview-with-andrei-popov-205196-eng.html>

47 National Implementation Programme for the EU-Moldova Action Plan on liberalization of visa regime, 2011

44 Moldova's progress in preparing a visa dialogue with the EU, Non-Paper, Government of Moldova

serviciul de dresare/antrenare a câinilor.

În ceea ce privește ajustarea cadrului legal la legislația europeană, aici nu există mari provocări. Moldova a adoptat în 2008 Legea privind azilul în Republica Moldova în conformitate cu standardele europene, dar cu mici inconsecvențe. Personalul angajat în azil nu este foarte experimentat și încă necesită programe care vizează schimbul de experiență, chiar dacă la acest moment sunt doar câteva cereri parvenite din partea solicitanților de azil. Pe de altă parte, unii experți UE consideră că în acest sens din partea societății civile există prea puțină implicare, totuși, societatea civilă nici nu are spațiu pentru implicare, deoarece de obicei există aproximativ 15 solicitanți de azil în Moldova. Cea mai mare contribuție a societății civile a fost implementarea unui proiect în decursul perioadei 2008-2011 care a fost finanțat de UE și co-finanțat de autoritățile moldovene și care avea drept scop consolidarea condițiilor pentru acordarea azilului și protecția internațională în Republica Moldova.⁴⁸

Gestionarea eficientă a migrației reprezintă un aspect esențial în procesul de liberalizare a regimului de vize cu UE. Actualmente, Moldova a implementat mai multe politici și proiecte în ceea ce privește controlul fluxurilor migrației, dar rezultatele încă sunt așteptate. Problemele survenite se referă la coordonarea insuficientă dintre instituții, dar și la anumite inconsecvențe referitoare la statutul cetățenilor străini pe teritoriul Republicii Moldova. Problema de bază privind controlul fluxurilor migrației apare în regiunea transnistreană, care ar putea fi consolidată prin intermediul unei cooperări mai strânse cu

48 Proiectul „Consolidarea condițiilor de azil și protecție internațională în Republica Moldova” a finalizat, <http://www.novisa.md/2011/03/09/proiectul-„consolidarea-conditiilor-de-azil-si-protectie-internationala-in-republica-moldova”-a-finalizat/>

autoritățile de frontieră ale Ucrainei. În pofida accesului limitat al Serviciului Grăniceri al Moldovei la frontiera Moldova – Ucraina, există un control riguros al autorităților ucrainene de frontieră care de asemenea comportă un dialog foarte profund cu UE.⁴⁹

Moldova are o legislație dispersată privind migrația și din aceste considerente aceasta necesită o Strategie Națională privind Managementul Migrației și Azilului. Strategia în domeniul migrației și azilului a fost aprobată de Guvern la 6 iulie 2011 și publicată la 8 septembrie 2011 (Hotărârea Guvernului Nr. 655), iar Planul de Acțiuni privind implementarea Strategiei în domeniul migrației și azilului a fost elaborată și aprobată de către Guvern la 9 noiembrie 2011.

În același timp, au fost lansate activitățile pentru stabilirea unui Profil Extins al Migrației (Extended Migration Profile - EMP) al Republicii Moldova. EMP va servi drept instrument pentru acumularea informației relevante și statisticilor pentru elaborarea și administrarea eficientă a politicilor de migrație.⁵⁰

Totodată, în 2008 în Moldova, împreună cu Republica Capului Verde, a fost lansat Parteneriatul de Mobilitate al UE care reprezintă un instrument – pilot creat pentru managementul fluxurilor de migrație în beneficiul tuturor părților: UE, statul partener și imigranți.⁵¹ Până în acest moment, Moldova a implementat aproximativ 45 de inițiative, iar la etapa de implementare se află 40 de inițiative în acest context. Pe parcursul anului 2011, au fost lansate circa 11 noi proiecte. Parteneriatul de Mobilitate a ajutat Moldova să inițieze

49 Popescu, Nicu, Numai 6 luni de la dialogul despre vize până la planul de acțiuni, Radio Europa Liberă, 25.10.2010, <http://www.eurpalibera.org/content/article/2200983.html>

50 National Implementation Programme for the EU-Moldova Action Plan on liberalization of visa regime, 2011

51 Moldova-EU Mobility Partnership, 23/09/2008, <http://soderko.org.ua/page20716.html>

și să implementeze multe reforme înainte de începerea Dialogului cu privire la Vize, care a creat precondiții propice pentru avansarea rapidă pe anumite dimensiuni în cadrul convorbirilor preparatorii.

Luând în considerație progresele în domeniul gestionării frontierelor și migrației, ar fi utilă creșterea rolului EUBAM în asistarea stabilirii unui grad mai înalt al cooperării dintre frontiera Moldovei și Ucrainei și organele de poliție, inclusiv schimbul de informație referitor la traversarea frontierei și alt gen de informație. De asemenea, ar fi benefică continuarea eforturilor referitoare la imigrare și ar fi indicată stabilirea unei cooperări mai strânse dintre autoritățile de stat și ONG-uri. Cu toate acestea, chiar dacă oficial aceasta nu este o măsură de referință în cadrul PALRV, principala problemă rămâne a fi reforma Ministerului Afacerilor Interne, care se desfășoară lent și nu prea clar. De multe ori este

dificil de înțeles ce semnifică reforma pentru Ministerul de Interne, cu excepția termenilor utilizați frecvent cum ar fi demilitarizarea și profesionalizarea. Recent, Ministerul de Interne a prezentat un concept de reforme care conține trei etape reformatoare: 1) adoptarea cadrului legislativ care trebuie să fie finalizat până la sfârșitul anului, începutul lui 2012; 2) însăși reorganizarea și crearea noilor structuri și; 3) monitorizarea și asistența procesului de implementare a reformelor. În afara acestora, reforma în domeniul judiciar este crucială pentru succesul regimului de liberalizare a vizelor. Cu toate că reforma judiciară nu este menționată în Planul de Acțiuni, totuși, este clar că UE are nevoie de instituții funcționale ale ocrotirii normelor de drept care cuprind mai multe structuri de stat, de la MAI și MJ până la Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și Inspectoratul fiscal.

ORDINEA PUBLICĂ ȘI SECURITATEA

Cel de-al treilea bloc al Planului de Acțiuni pentru Moldova este unul din cele mai dificile de îndeplinit, deși Moldova are succese la capitolul combaterii crimei organizate. Proiectul Legii cu privire la prevenirea și combaterea crimei organizate a fost aprobat de către Guvern la 22 iunie 2011 și transmis Parlamentului și se preconizează a fi adoptat până la finele anului 2011. În același timp, referitor la chestiunile ce țin de corupție și infracționalitate, cum ar fi combaterea spălării banilor și finanțarea terorismului, aceasta are o strategie care este implementată cu succes, dar căreia încă îi lipsește o coordonare mai eficientă în cadrul organelor de ocrotire a normelor de drept și care încă nu a finalizat ajustarea la standardele europene privind procedura de investigare operativă de către departamentul de poliție. În aceeași ordine de idei, este important de menționat faptul că Moldova a semnat și a ratificat Convenția ONU împotriva crimei organizate transnaționale din 2000⁵².

Combaterea traficului de ființe umane (CHT) este o altă chestiune care ridică anumite preocupări și conform reprezentanților unor state-membre, necesită o strategie pentru administrarea acesteia. Majoritatea ONG-urilor și experților din Moldova în domeniul CHT consideră că o astfel de strategie nu este necesară, deoarece sistemul deja funcționează eficient, iar o strategie nu va schimba de fapt nimic, cu excepția formei. Cifrele oferite pentru prima jumătate a anului 2010 arată că în

comparație cu aceeași perioadă a anului 2009, traficul de ființe umane este în descreștere. Spre exemplu, în prima jumătate a anului 2010, au fost înregistrate 246 de infracțiuni inclusiv: traficul de ființelor umane - 91 (în decursul aceleiași perioade a anului precedent - 124), traficul de copii - 5 (în decursul aceleiași perioade a anului precedent - 14), traficul ilegal al copiilor în afara hotarelor țării - 6 (în decursul aceleiași perioade a anului precedent - 13), proxenetism - 77 (în decursul aceleiași perioade a anului precedent - 92); organizarea migrației ilegale - 67 (în decursul aceleiași perioade a anului precedent - 64). Din 80 de persoane condamnate de instanța de judecată, 13 au fost condamnate la pedeapsa cu închisoare, 15 persoane – închisoare cu suspendarea condiționată a sentinței, 39 de persoane – amendă, în privința a 10 persoane procesul de judecată a fost stopat, în timp ce 3 persoane au fost achitate. Aceste rezultate au fost posibile datorită adoptării Legii privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane (2005) și stabilirea Centrului pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane (2006). În plus, în 2007, a fost creat un Consiliul coordonator al organelor de ocrotire a normelor de drept în scopul stimulării cooperării și schimbului de informație, de asemenea în mai 2008 a fost semnat Memorandumul de Cooperare dintre Oficiul Procurorului General, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și organizații neguvernamentale și internaționale care activează în domeniul pre-

52 Audit of the Democratic System in Republic of Moldova, Institute for Development and Social Initiatives "Viitorul", 2011

venirii și combaterii traficului de ființe umane, reprezentate de Organizația Internațională pentru Migrațiune, Centrul pentru Prevenirea Traficului Femeilor, Centrul Internațional „La Strada”. La 9 aprilie 2010 a fost semnat Memorandumul de cooperare dintre CCTP și Asociația Obștească „Femeile pentru Societatea Contemporană”. Statisticile demonstrează o descreștere a traficului de ființe umane în 2010 în comparație cu anul 2009, fapt care de asemenea este valabil și pentru 2011. Recent,

Raportul Departamentului de Stat al SUA privind Traficul Persoanelor pentru 2010 a poziționat Moldova la nivelul 2, care de fapt încă nu constituie cel mai bun rezultat. În procesul consolidării cooperării internaționale în CHT, Moldova a devenit membru al GRETA (Grupul Experților în Acțiune împotriva Traficului de Ființe Umane) și a participat la toate cele 8 ședințe ale grupului, având un delegat permanent.

Tabelul 1. Datele statistice privind infracțiunea de trafic de ființe umane prezentate de MAI și Oficiul Procurorului General

Anul	Numărul aproximativ al victimelor, conform datelor OIM	Infracțiuni înregistrate (traficare / traficarea copiilor)	Dosare penale remise instanței de judecată (traficare / traficarea copiilor)	Condamnări (per persoană) ((traficare / traficarea copiilor)	Persoane condamnate la pedeapsa cu închisoare (traficare / traficarea copiilor)
2006	295	245/59	141/52	62/7	67
2007	273	245/43	150/26	52/7	51
2008	158	215/31	96/12	63/5	58
2009	159	185/21	102/11	64/4	43
2010	139	140/21	45/10	42/5	31
2011 (9luni)	?	87/20	25/9	9/2	2/1

Tabelul 2. Infracțiuni relaționate traficului de ființe umane (informație privind primele 9 luni ale anului 2011):

Anul	Scoaterea ilegală a copiilor peste hotarele țării	Proxenetism	Organizarea migrației ilegale
2010 (9luni)	-11 cazuri înregistrate	-109 cazuri înregistrate	-92 cazuri înregistrate
2011 (9luni)	- 8 cazuri înregistrate, - 4 dosare remise instanței de judecată (2 persoane pedepsite cu închisoarea și în favoarea a 2 persoane pedeapsa a fost suspendată condiționat)	-80 cazuri înregistrate, - 46 dosare remise instanței de judecată (2 persoane pedepsite cu închisoarea, în privința a 14 persoane pedeapsa a fost suspendată condiționat și 34 au primit o amendă)	-94 cazuri înregistrate - 35 dosare remise în judecată (2 persoane pedepsite cu închisoarea, în privința a 5 persoane pedeapsa a fost suspendată condiționat și 29 au primit o amendă)

În ceea ce privește combaterea acțiunilor de spălare a banilor și finanțarea terorismului, Moldova a obținut progrese în primul rând prin adoptarea Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțarea terorismului. În plus, în 2007 Moldova a ratificat Convenția Consiliului Europei privind spălarea banilor, depistarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitatea infracțională. Prima Strategie privind combaterea acțiunilor de spălare a banilor a fost adoptată în 2007 pentru perioada 2007-2009 și adoptarea unei noi strategii este preconizată pentru 2010-2012, continuând procesul început în cadrul fostei strategii. Structura responsabilă pentru combaterea acțiunilor de spălare a banilor este Oficiul pentru Prevenirea și Combaterea Acțiunilor de Spălare a Banilor, care este o subdiviziune autonomă a Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției. Este important de menționat faptul că un rol important în elaborarea strategiei și în implementarea acesteia l-a avut proiectul MOLICO împotriva corupției, spălării banilor și finanțarea terorismului, finanțat de Consiliul Europei, Uniunea Europeană și Agenția Internațională Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare.

În anexa Raportului privind Runda a Doua de Conformitate,⁵³ GRECO a concluzionat că Moldova a implementat în mod satisfăcător 10 din totalul de 15 recomandări. Recomandările care nu au fost implementate / parțial implementate (iii, v, ix, x, xii, xiii) se referă la instruirea și raportarea privind suspiciune de legături dintre spălarea banilor și crima organizată, îmbunătățirea legislației privind conflictul de interese și monitorizarea declarațiilor de venituri ale funcționarilor

publici, raportarea cazurilor de corupție în rândul funcționarilor publici, răspunderea penală a persoanelor juridice pentru judecători și procurori, prezentarea informației contabile, și instruirea personalului care se referă la majoritatea acestor inconsecvențe. Raportul de asemenea demonstrează că în decursul ultimelor 18 luni nu s-a avansat foarte mult în implementarea practică a recomandărilor rămase, prezentate de GRECO, chiar dacă se înțelege că criza politică a Moldovei din 2009 a îngreunat implementarea recomandărilor. De la prezentarea raportului, procesul continuă, dar este încă anevoios, dată fiind opoziția din partea anumitor membri ai Parlamentului privind adoptarea politicilor anticorupție. Un fapt deosebit de interesant este acela că definiția corupției în legislația Republicii Moldova nu corespunde standardelor internaționale, deoarece nu cuprinde corupția din sectorul privat, o eroare care va fi corectată până la sfârșitul lui 2011.

În ceea ce privește relațiile cu Euro-pol, Moldova are un parteneriat strategic cu această instituție, dar pentru o cooperare mai strânsă necesită un parteneriat operațional, care de asemenea va permite schimbul de date personale. Cu toate că oficialii afirmă că textul viitorului cadru de cooperare dintre Euro-pol și autoritățile moldovene este pregătit, lipsa implementării în întregime a legii corespunzătoare cu privire la protecția datelor face procesul să rămână în așteptare. Astfel, se are în vedere că noua lege a fost adoptată în 2011 și publicată în octombrie 2011, dar aceasta are o perioadă de 6 luni până va intra în vigoare. De asemenea, Moldova a semnat și ratificat Convenția Consiliului Europei pentru protecția persoanelor fizice cu referire la procesarea automată a datelor personale și Protocolul adițional la Convenția pentru protecția

53 Second Evaluation Round, Addendum to the Compliance Report on Moldova, GRECO, 1/10/2010, Council of Europe.

persoanelor fizice cu referire la procesarea automată a datelor personale, privind autoritățile de supraveghere și fluxul transfrontalier al datelor. Pe de altă parte, Moldova a aderat la Statutul de la Roma a Curții Penale Internaționale, ceea ce a constituit o cerință importantă pentru UE.

În ceea ce privește cooperarea judiciară Moldova are ofițeri de legătură în Rusia și România și în alte state, dar de asemenea și acorduri bilaterale pentru cooperarea poliției în lupta contra corupției și crimei organizate. Actualmente, Moldova are acorduri semnate în domeniul cooperării judiciare cu Italia, România, Ungaria, Irlanda, Ucraina și Turcia. Programul Național de Implementare privind liberalizarea regimului de vize prevede un set de acțiuni în 2011, în primul rând în ceea ce privește semnarea Acordului de Cooperare cu Eurojust, care la acest moment nu există. Pe lângă aceasta, autoritățile planifică să îmbunătățească cadrul legal în asistența juridică reciprocă și executarea tratatelor internaționale, care au fost adoptate de către Moldova. În plus, este necesar schimbul de experiență dintre judecătorii din Moldova și procurori cu partenerii lor din statele-membre ale UE.

Cooperarea dintre organele de ocrotire a normelor de drept este de asemenea deficientă printre instituțiile naționale. Spre exemplu, în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, poliția deține trei departamente care nu au o bază de date comună de investigare. În ceea ce privește cooperarea internațională, Moldo-

va a devenit membru al Interpol din 1994 și participă activ în cadrul acestei organizații. În 2010, mai multe puncte de trecere a frontierei au fost conectate la Interpol, iar acordul operațional Europol se preconizează a fi semnat în 2012.

În concluzie, este important de menționat că Moldova are probleme serioase la capitolul combaterii corupției, în special în structurile de stat, ceea ce poate constitui o deficiență acută pentru liberalizarea regimului de vize. Astfel, ar trebui descoperite mai multe cazuri de corupție, în special la nivel înalt și ar trebui întreprinse acțiuni efective împotriva crimei organizate, spălării banilor și în alte domenii specificate de GRECO. În același timp, organizațiile din Moldova în acest domeniu care se ocupă cu elaborarea politicilor anticorupție recomandă revizuirea unui șir de legi pentru a asigura stabilirea standardelor normative înalte în combaterea corupției, cum ar fi: legea privind declararea și controlul veniturilor și proprietăților funcționarilor de stat; simplificarea procedurii de ridicare a imunității deputaților; legea privind statutul judecătorului pentru simplificarea procedurii de ridicare a imunității; legea privind sistemul de petiționare, etc. Nu în ultimul rând, ar trebui acordată mai multă atenție și depuse mai multe eforturi (în special voință politică) în vederea reformării Ministerului de Interne, pentru ca această instituție să capete o formă veridică europeană cu o atenție sporită asupra respectării drepturilor omului.

RELAȚII EXTERNE ȘI DREPTURI FUNDAMENTALE

Blocul patru este mic dar totuși, conține câteva elemente delicate. Este important de menționat de la început că Moldova nu are anumite deficiențe la capitolul drepturilor omului care ar afecta accesul la circulație și la documentele de identitate pentru minorități sau grupuri vulnerabile. Cel puțin nu au fost cazuri raportate la nivel oficial. Unica problemă care ar putea apărea este prețul pentru documente, care este considerat a fi mare pentru anumite categorii ale populației.

În 2010, Moldova și UE au demarat Dialogul cu privire la Drepturile Omului. Obiectivul unui asemenea dialog l-a constituit “pe de o parte abordarea aspectelor drepturilor omului într-o manieră mai aprofundată cu focusarea pe obținerea rezultatelor concrete, iar pe de altă parte, consolidarea dialogului privind drepturile omului în cadrul forumurilor multilaterale”.⁵⁴ Împreună cu Dialogul cu privire la Drepturile Omului, în septembrie 2010 Guvernul a adoptat Planul Național de Acțiuni privind Drepturile Omului (care trebuie să fie aprobat de Parlament) care prevede aderarea Moldovei la instrumentele internaționale privind drepturile omului la care aceasta încă nu a aderat, precum și o serie de acțiuni ce au drept scop asigurarea accesului la justiție, îmbunătățirea mecanismelor naționale privind drepturile omului, consolidarea grupurilor dezavantajate, creșterea nivelului de instruire profesională, a moralei și dis-

ciplinei cetățenilor în domeniul drepturilor omului.⁵⁵

În ceea ce privește cetățenii străini, acest aspect în mare parte este reglementat de către Legea cu privire la statutul legal al cetățenilor străini. Înregistrarea cetățenilor străini și a apatrizilor care intră pe teritoriul Republicii Moldova este efectuată în momentul trecerii frontierei de stat a Moldovei, prin introducerea informației din documentele de identitate în Registrul de Stat al Populației. În 2008 a fost elaborată o nouă lege privind regimul cetățenilor străini în Republica Moldova și aprobată în 2010.

Conform legii cu privire la cetățenia Republicii Moldova, cetățenia este dobândită prin naștere, recunoaștere, adopție, redobândire și naturalizare. Procedura este de asemenea stabilită în lege și perioada variază de la caz la caz, în funcție de diferite aspecte, cum ar fi căsătoria cu un cetățean moldovean, timpul petrecut în Moldova, persoanele care au locuit înainte de 1940 pe fostele teritorii ale Republicii Autonome Sovietice Socialiste Moldovenești și descendenții acestora, etc. Obținerea cetățeniei este de asemenea bazată pe diferiți indicatori ce se referă la termene, cum ar fi rezidența legală în Moldova pentru cel puțin 10 ani sau faptul de a fi căsătorit cu un cetățean moldovean pentru o perioadă de cel puțin trei ani sau indicatori care se referă la integrare, cum ar fi cunoașterea limbii de stat

⁵⁴ EU and Moldova launch Human Rights Dialogue as part of the broader political dialogue between the European Union and the Republic of Moldova, 17/02/2010, http://ec.europa.eu/delegations/belarus/press_corner/all_news/news/2010/20100217_01_en.htm

⁵⁵ Drepturile omului, incluse într-un Plan național de acțiuni, 03/09/2010, Ziarul de Garda, <http://www.zdg.md/stiri/drepturile-omului-incluse-intr-un-plan-national-de-actiuni>

sau a constituției. Cererea de solicitare pentru obținerea cetățeniei trebuie adresată Președintelui Republicii Moldova și examinată în termen nu mai mare de un an. În cazuri speciale, cetățenia poate fi acordată prin decretul Președintelui.

Cele mai mari preocupări ale experților străini se referă la pozițiile reticente ale anumitor categorii ale populației privind minoritățile sexuale. De asemenea, o altă problemă o constituie manifestațiile care exprimă antisemitism. În plus, autoritățile ar trebui să elaboreze mai multe programe pentru minoritățile de origine romă (0,4%) care au și dificultăți privind accesul la educație și la alte servicii. Anumiți pași legislativi au fost deja făcuți prin adoptarea Planului de Acțiuni privind romii pentru 2011-2015 (Hotărârea Guvernului din 8 iulie 2010) dar acesta încă trebuie implementat corespunzător. Pentru a asigura eficiența politicii anti-discriminare și implementarea acesteia, Moldova ar trebui să adopte legea cu privire la anti-discriminare. Guvernul a transmis deja această lege în Parlament, dar se pare că Parlamentul nu va adopta această lege în curând, deoarece există mari dezbateri

în societate privind modul în care ar trebui să arate această lege. Dezbaterile de bază se referă la drepturile minorităților sexuale referitor la care biserica se opune cu vehemență și dat fiind faptul că cel mai probabil anul 2012 va fi un an electoral, iar partidele nu sunt dispuse să adopte această lege, deoarece le este frică că ar putea pierde voturi. Mai mult ca atât, Guvernul deja a retras legea din Parlament. Aparent, dacă nu ar fi menționate minoritățile sexuale în textul legii, atunci majoritatea populației ar fi de acord cu aceasta, totuși. Pentru moment, Guvernul a preferat să păstreze legea în redacția sa inițială și să încerce să o transmită spre adoptare mai târziu, în urma noilor consultări cu toți actorii importanți. Ceea ce este cel mai regretabil, este că discuțiile asupra acestei legi sunt excesiv de politizate, totul rezumându-se la minoritățile sexuale.

Referitor la cel de-al patrulea bloc al Planului de Acțiuni, Moldova ar trebui să se concentreze în special pe adoptarea și implementarea Planului Național de Acțiuni privind Drepturile Omului și a legii anti-discriminare, inclusiv convențiile internaționale la care Moldova încă nu a aderat.

CHESTIUNI COLATERALE

Probabil cea mai mare problemă a Moldovei o constituie imaginea sa nu prea bună percepută de unele state din diferite motive, chiar dacă în ultima perioadă de timp imaginea Moldovei s-a îmbunătățit. Moldova are aproximativ jumătate de milion de cetățeni în statele membre ale UE și mulți din trei continuă să muncească ilegal. În pofida acestui număr, profilul unui imigrant moldovean este perceput ca fiind pozitiv și pasibil de integrare. Drept referință ar putea servi raportul privind infracțiunile săvârșite în Italia (țara în care Moldova are cel mai mare număr de cetățeni) elaborat de Ministerul Afacerilor Interne al Italiei și Biroul Național de Statistică, conform căruia moldovenii sunt pe ultimul loc printre imigranți pe lista criminalității.

O altă chestiune este cea a pașapoartelor românești deținute de aproximativ 120,000 de moldoveni și în jurul a 900,000 de persoane care au solicitat cetățenia română în baza legislației României, conform căreia se acordă cetățenie tuturor foștilor cetățeni români și descendenților acestora care și-au pierdut cetățenia contrar voinței lor după cel de-al doilea război mondial. Sursele media din Occident își exprimau deschis opoziția contra acestui proces, dar fără a intra în detalii și fără a lua în considerație faptul că din totalul a 700,000 cetățenii europene acordate anual, Marea Britanie, Germania și Franța oferă circa 450,000 dintre acestea.⁵⁶ Uneori,

unii politicieni utilizează argumentul că mulți moldoveni solicită cetățenia română pentru a convinge UE să aplice mai rapid regimul de liberalizare a vizelor. Acest argument nu este perceput pozitiv de către UE, deoarece procesul de liberalizare a regimului de vize nu constă doar în libera circulație în cadrul UE, dar în special în aplicarea reformelor interne în conformitate cu standardele UE în domeniul justiției și afacerilor interne.

După o relație foarte tensionată cu România în 2008 și prima jumătate a lui 2009 care a culminat cu introducerea vizelor pentru români (anulate imediat de către noua guvernare la 17 septembrie 2009) și cu declararea Ambasadorului României în Moldova drept “persona non-grata” în baza faptului că Bucureștiul ar fi fost implicat în generarea dezordinilor sociale după alegerile din aprilie 2009, la sfârșitul lui 2009 Moldova a semnat Acordul privind micul trafic la frontieră cu România, și din februarie 2010 persoanele care locuiesc la o distanță de până la 50 de km de la hotarul României pot călători în România pentru aceeași distanță cu un permis special eliberat de consulatul României.

⁵⁶ Litra, Leonid (2010): Are Moldovans who hold Romanian passports a devastating threat for EU?, Moldova's Foreign Policy State-watch, Issue 10, Institute for Development and Social Initiatives, http://www.viitorul.org/public/2987/en/Policy%20Statewatch10_en.pdf

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Cu toate că anterior au fost prezentate concluzii detaliate pentru fiecare bloc în parte, ar fi utilă considerarea într-o manieră mai comprimată a celor mai mari provocări pentru procesul de liberalizare a regimului de vize din Moldova. Popularizarea și accelerarea eliberării pașapoartelor biometrice va asista autoritățile în procesul de sensibilizare a populației privind liberalizarea regimului de vize. Cooperarea cu statele vecine, în special cu Ucraina, ar trebui consolidată la un nivel mai înalt care ar favoriza asigurarea unui sistem de gestionare a frontierei mai eficient, gestionarea dificultăților referitoare la imigrare și ar fi mai benefic pentru un control mai eficient al perimetrului transnistrean.

În același timp, corupția rămâne a fi una din cele mai mare provocări ale guvernului și afectează intens imaginea Moldovei, precum și progresul în anumite domenii; din aceste considerențe ar trebui să fie adoptate programe anticorupție comprehensive în strânsă cooperare cu societatea civilă. Nu în ultimul rând, autoritățile ar trebui să atragă mai multă atenție aspectelor ce țin de drepturile omului și toleranța diferitor minorități. O recomandare practică ar fi crearea unei poziții în cadrul biroului primului-ministru care s-ar ocupa zilnic de aceste aspecte, deoarece se denotă o lipsă de coordonare a anumitor reforme pe intern și mai mult de atât, liderismul privind aspectele ce țin de vize și privind reformele interne nu este de ajuns, deși MAEIE își îndeplinește cu prisosință obligațiunile referitoare la liberalizarea regimului de vize, totuși lucrurile se mișcă mai ușor atunci când semnalele vin direct din oficiul primului-ministru. Un exemplu elocvent este cel al desemnării

unui consilier special pe domeniul liberalizării aviației.

Cea mai mare provocare pentru procesul de reforme al Moldovei rămâne a fi instabilitatea politică care generează efecte adverse puternice vizavi de implementarea eficientă a reformelor. Conflictul dintre Alianța pentru Integrare Europeană și Partidul Comuniștilor, conflictul din cadrul Alianței, instabilitatea de a alege președintele și intercalarea intereselor economice private de nivel înalt în cadrul partidelor politice cu declarațiile publice ar putea duce Moldova la repetarea scenariului Ucrainei.

O chestiune specifică este campania de comunicare care ar trebui demarată de către autoritățile de stat în cooperare cu societatea civilă și mass-media. O campanie de comunicare inteligentă va asista autoritățile în procesul de explicare a „posibilităților” liberalizării regimului de vize, dar de asemenea va spori suportul cetățenilor pentru reformele care trebuie implementate în cadrul acestui proces.

De asemenea, în pofida progresului privind adoptarea legislației necesare pentru îndeplinirea primei faze a Planului de Acțiuni, totuși cele mai mare provocări se preconizează a fi la etapa implementării de facto a legilor adoptate. Probleme la care cele mai dese ori se referă experții sunt legate de capacitatea joasă a unor instituții de a converti politicile în practică, aptitudinile profesionale insuficiente a funcționarilor publici implicați în implementarea de facto a legilor și deficiența mijloacelor financiare în a face față tuturor provocărilor generate de procesul de liberalizare a regimului de vize.

NOTE

IDIS „Viitorul” reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor. IDIS activează în calitate de platformă comună care reunește tineri intelectuali, preocupați de succesul tranziției spre economia de piață și societatea deschisă în Republica Moldova.

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” este succesorul de drept al Fundației Viitorul, și păstrează în linii mari tradițiile, obiectivele și principiile de acțiune ale fundației, printre care se numără: formarea de instituții democratice și dezvoltarea unui spirit de responsabilitate efectivă printre oamenii politici, funcționari publici și cetățenii țării noastre, consolidarea societății civile și spiritului critic, promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise, modernizate și pro-europene.

